

Sverigedemokraterna

- ett avradikaliserat högerpopulistiskt parti?

Markus Eliasson

Statsvetenskap GR (C), Självständigt arbete

Huvudområde: Statsvetenskap

Högskolepoäng: 15 hp

Termin/år: VT2018

Handledare: Niklas Bolin

Examinator: Bo Svensson

Kurskod: SK026G

Utbildningsprogram: Samhällsvetarprogrammet

Abstrakt

Flertalet så kallade radikala högerpopulistiska partier (RHP-partier) har på senare år rönt relativt stora valframgångar runt om i Europa. En förklaring som brukar nämnas är att dessa partier har tonat ned sin ideologi och blivit mindre radikala. Min studie undersökte detta förhållande, huruvida det finns en samvariation mellan grad av radikal högerpopulism och väljarstöd. Leder lägre grad av radikal högerpopulism till ökat väljarstöd? Detta undersöktes med hjälp av en fallstudie av Sveriges ledande RHP-parti – Sverigedemokraterna. Idealtypsanalyser genomfördes av fem sverigedemokratiska parti-/principprogram från de senaste decennierna för att se om graden av radikal högerpopulism i dessa dokument har förändrats över tid. Analysen visade att partiet överlag har blivit allt mindre radikalt högerpopulistiska med åren, samtidigt som partiets väljarstöd har ökat stadigt. Slutsatsen blir därmed att det i det här fallet finns en samvariation mellan grad av radikal högerpopulism och väljarstöd.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, radikal högerpopulism, RHP-parti, partiprogram, idealtypsanalys, ideologi, avradikalisering

Innehållsförteckning

<i>Tabellförteckning</i>	3
1 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Avgränsningar.....	5
1.3 Sverigedemokraternas historia	6
1.4 Uppsatsens disposition	6
2 Teori	8
2.1 Förklaringsmodell.....	8
2.2 Tidigare forskning	10
2.2.1 Radikal högerpopulism.....	10
2.2.2 Sverigedemokraterna och den radikala högerpopulismen.....	15
2.3 Idealtyp.....	15
3 Metod och material	17
3.1 Metod.....	17
3.2 Analysverktyg	18
3.3 Material	20
3.4 Validitet och reliabilitet.....	20
4 Analys och resultat	22
4.1 Exkluderande nationalism.....	22
4.2 Auktoritarism	29
4.3 Populism	33
5 Slutsatser	36
5.1 Vidare forskning	38
<i>Referenser</i>	39

Tabellförteckning

Tabell 1 Idealtyp, radikal högerpopulism	16
--	----

1 Inledning

Under en lång tid var partisystemen i Västeuropa "nedfrysta", det vill säga att partisammansättningen i de nationella parlamenten inte förändrades nämnvärt. Det var svårt för nya partier att ta sig in bland de redan existerande partifamiljerna, som vid det här laget hade hunnit bli väletablerade. Det nedfrysta partisystemet har dock börjat tina upp de senaste decennierna och det har etablerats nya partifamiljer. En av dessa familjer är de så kallade radikala högerpopulistiska (RHP) partierna, till vilken bland annat Dansk Folkeparti, franska Front National och Sverigedemokraterna brukar räknas. RHP-partierna har inte sällan rötter inom populistiska proteströrelser eller högerextrema miljöer och kännetecknas ofta av en etniskt nationalistisk främlingsfientlighet samt en populistisk och negativ inställning gentemot det politiska "etablissemanget" (Rydgren 2005, ss. 7-8).

Många europeiska RHP-partier har under de senaste åren fått ett allt större väljarstöd, vilket inte minst märktes i Europaparlamentsvalet 2014 då exempelvis Front National, Dansk Folkeparti och brittiska UKIP nådde stora framgångar och fick flest röster i respektive land, omkring 25 procent (Rooduijn 2015, ss. 3-4). Sverige är inget undantag där Sverigedemokraterna har gått framåt alltmer de senaste åren, både i valen till riksdag, kommun, landsting och Europaparlamentet.

Vad beror då dessa framgångar på? Det är en i högsta grad intressant och statsvetenskapligt relevant fråga. Naturligtvis ligger det sannolikt flera faktorer bakom, men forskarna är oeniga kring vilka. En faktor som vissa forskare lyfter upp är den ideologiska positionen, att RHP-partiernas framgångar beror på att de har blivit - eller åtminstone framställer sig själva som - mindre extrema/radikala och att eventuella kopplingar till högerextremism eller liknande suddats ut (Mudde 2007, s. 257). Min studie avser att undersöka just detta, huruvida grad av radikalism (i det här fallet radikal högerpopulism) och väljarstöd har något samband. Kan RHP-partiernas valframgångar bero på att de har normaliserats/avradikalisats och börjat uppvisa en allt lägre grad av radikal högerpopulism? För att undersöka detta kommer jag att genomföra en fallstudie av Sverigedemokraterna. Närmare bestämt kommer jag att utföra idealtypsanalyser av ett antal sverigedemokratiska parti-/principprogram från de senaste decennierna. Tanken är att se om det finns en samvariation mellan graden

av radikal högerpopulism i dessa dokument och partiets resultat i riksdagsvalen. Leder lägre grad av radikal högerpopulism till ökat väljarstöd? Om ett sådant samband existerar borde graden av radikal högerpopulism i parti-/principprogrammen ha blivit lägre och lägre med åren, med tanke på att partiets väljarstöd i riksdagsvalen har ökat stadigt sedan starten 1988 (SCB 2018; Sverigedemokraterna 2018).

1.1 Syfte och frågeställningar

Studien avser att undersöka om graden av radikal högerpopulism i sverigedemokratiska parti-/principprogram har förändrats över tid och om detta i så fall har samvarierat med partiets valresultat till riksdagen. Syftet är att se om Sverigedemokraterna numera uppvisar en lägre grad av radikal högerpopulism och om detta kan tänkas vara en förklaring till det ökade väljarstödet. De konkreta frågeställningarna lyder:

- Har graden av radikal högerpopulism i sverigedemokratiska parti-/principprogram förändrats över tid?
- Har graden av radikal högerpopulism samvarierat med partiets valresultat till riksdagen?

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att använda mig av en fallstudie där jag fokuserar på ett enda RHP-parti, nämligen Sverigedemokraterna. Anledningen till att endast ett parti undersöks är utrymmes- och tidsskäl i kombination med att jag vill kunna gå in på djupet i det enskilda fallet.

Att valet föll på just Sverigedemokraterna beror på att de är Sveriges ledande RHP-parti (Rydgren 2005, s. 8) och ett typexempel på ett radikalt högerpopulistiskt parti som har gått från ett lågt väljarstöd till att på senare år nå relativt stora valframgångar. Detta gör Sverigedemokraterna till ett lämpligt och relativt representativt fall, vilket också stärker mina chanser att senare kunna generalisera mitt resultat till en större population.

1.3 Sverigedemokraternas historia

Eftersom att jag vill undersöka Sverigedemokraternas utveckling över tid kan det vara på sin plats att ge en kortare presentation av partiets historia.

Sverigedemokraterna bildades 1988 och har sedan dess varit att betrakta som ett RHP-parti (Mudde 2007, s. 307). Partiet växte fram ur spillrorna av Sverigepartiet, som i sin tur var en sammanslagning av det populistiska Framstegspartiet och den invandringskritiska rörelsen Bevara Sverige Svenskt. Från början bestod Sverigedemokraterna till stor del av skinheads, brottsligt belastade individer samt personer med kopplingar till fascistiska och nazistiska rörelser (Widfeldt 2018, s. 549). Sverigedemokraternas första partiledare, Anders Klarström, hade exempelvis ett förflutet i det nationalsocialistiska Nordiska Rikspartiet och var dömd för bland annat olaga hot och skadegörelse (Larsson & Ekman 2001, ss. 125-126; Widfeldt 2018, s. 549).

Klarström var partiledare fram till 1995 då Mikael Jansson tog över. Under Janssons tid fick partiet en mer städad framtoning, bland annat tack vare interna förbud mot uniformer och nazistiska slagord. Man började ta avstånd från nazismen och gjorde sig av med flertalet problematiska individer (Widfeldt 2015, ss. 183-184).

Sedan Jimmie Åkesson tog över rollen som partiledare år 2005 har partiet städats upp och moderniserats ytterligare. Under Åkessons ledning har partiet sakta men säkert fått ökat stöd, och år 2010 kom man för första gången in i riksdagen. Vid 2014 års val ökade man ytterligare och blev det tredje största riksdagspartiet (Widfeldt 2015, s. 185; Widfeldt 2018, s. 549).

1.4 Uppsatsens disposition

Efter denna introduktion följer ett teori-kapitel. Där börjar jag med att redogöra för några av de vanligaste förklaringsfaktorerna till RHP-partiernas valframgångar och specificerar vilken av dessa faktorer det är som ligger till grund för just min studie. Därefter presenterar jag tidigare forskning kring vad radikal högerpopulism är. Denna forskning använder jag sedan till att upprätta en idealtyp över radikal högerpopulism, vilken sedermera kommer att användas i analysen. Kapitlet innehåller även viss tidigare forskning kring varför Sverigedemokraterna brukar sägas vara ett RHP-parti. Kapitel 3 är ett metod-kapitel där jag presenterar vilken

analysmetod och vilket analysverktyg jag kommer att använda i undersökningen. Där finns även en utförligare beskrivning av det material som ska analyseras samt en diskussion kring validitet och reliabilitet. I kapitel 4 presenteras sedan själva analysen av parti-/principprogrammen och det resultat jag kommer fram till. Avslutningsvis följer ett kapitel där jag sammanfattar min undersökning och drar slutsatser.

2 Teori

I detta kapitel presenteras det teoretiska ramverk som min studie bygger på samt en del av den tidigare forskning som har gjorts på området. Till att börja med redogör jag för några av de vanligaste förklaringsfaktorerna till RHP-partiernas valframgångar och specificerar vilken av dessa teorier det är som ligger till grund för just min studie. Därefter presenterar jag tidigare forskning kring vad som kännetecknar radikal högerpopulism. Efter det följer ett kortare avsnitt med forskning kring Sverigedemokraterna och deras koppling till radikal högerpopulism, i syfte att bättre förstå varför de ofta klassificeras som ett RHP-parti. Slutligen redogör jag för den idealtyp som sedermera kommer att ligga till grund för min analys.

2.1 Förklaringsmodell

Det finns en mängd teorier kring vad RHP-partiernas valframgångar beror på. Förenklat går det att dela in dessa förklaringsfaktorer i två kategorier, nämligen efterfrågan- respektive tillgångsfaktorer (Eatwell 2003, s. 48; Mudde 2007, ss. 201-202).

Den första kategorin har att göra med olika typer av omvärldsfaktorer och att det finns en efterfrågan på RHP-partiernas politik (Mudde 2007, s. 202). Vissa hävdar till exempel att framgången beror på att invandringsfrågan har fått ökad betydelse för väljarna och att RHP-partierna är de enda som har tagit tag i den frågan (Mudde 2007, s. 238). Andra menar att framgången bottenar i otrygghet, att utvecklingen på senare år (globalisering, ekonomiska kriser, massinvandring osv.) har skapat osäkerhet och rädsla bland befolkningen. Denna rädsla tar RHP-partierna fasta på och erbjuder enkla lösningar och skydd mot en föränderlig omvärld (Mudde 2007, s. 223).

Tillgångsfaktorer är sådana förklaringar som fokuserar mer på själva partierna och de politiska strukturerna (Mudde 2007, s. 232). Vissa hävdar exempelvis att RHP-partiernas valframgångar har sin grund inom partierna, att man har byggt upp starka organisationer med karismatiska ledare (Mudde 2007, ss. 260, 264). En annan förklaring som kan sorteras in under tillgångsfaktorer är att väljarrörligheten i många

västeuropeiska länder har ökat de senaste decennierna. Det har öppnat upp möjligheten för nya partier att etablera sig (Mudde 2007, s. 238).

Ingen av ovan nämnda förklaringsfaktorer kommer dock att ligga till grund för min studie. Utrymmes- och tidsskäl gör att jag kommer avgränsa mig till en enda faktor, nämligen partiernas ideologi, vilket är ytterligare en tillgångsfaktor som brukar nämnas. Vissa forskare hävdar nämligen att RHP-partiernas framgångar har att göra med att de har blivit – eller åtminstone framställer sig själva som – mindre extrema/radikala och att eventuella kopplingar till högerextremism eller liknande suddats ut (Mudde 2007, s. 257). Flertalet RHP-partier har nämligen rötter i högerextremismen, Sverigedemokraterna inräknat (Rydgren 2005, s. 8).

Loxbo menar att många RHP-partier, särskilt just de med rötter i högerextremismen, aktivt arbetar med att lämna sitt förflutna bakom sig. Loxbo kallar detta för ideologisk normalisering, det vill säga att man förändrar eller paketerar om sitt budskap, i syfte att bli mer tilltalande. Partier med en extrem framtoning är sällan särskilt lyckosamma i allmänna val, så för att maximera väljarstödet genomgår många RHP-partier denna typ av normaliseringsprocess (Loxbo 2015b, ss. 137, 146). Det brukar till exempel vara lönsamt för invandringskritiska partier att tona ned sin nationalistiska ideologi, åtminstone de allra mest radikala delarna (Loxbo 2015a, s. 171), och genom att framgångsrikt distansera sig från ett fascistiskt/nazistiskt arv har flertalet högerextrema partier i Västeuropa gått framåt i allmänna val på senare år (Hainsworth 2000, s. 1).

Ett liknande resonemang förs av Eatwell (2003, ss. 64-65) som säger att en nedtonad och demokratiskt inriktad ideologi lockar fler väljare än vad en extremistisk sådan gör. Förklaringen till detta är enligt Eatwell att de flesta väljare ogärna tar risker, man föredrar måttfull förändring framför extrem sådan. Därför har vissa partier som tidigare hade utpräglad högerextrema värderingar tonat ned sin retorik, exempelvis genom att gå från tvångsmässig till frivillig repatriering av invandrare (återflyttning till hemlandet). Ett annat exempel är att det på många håll har skett en förändring från biologisk till kulturell rasism, det vill säga att det numera ofta är invandrades kultur som anses vara problematisk och försvårande för integrationen, inte några påstådda inneboende, biologiska egenskaper hos dessa individer.

Idén om att valframgång kan kopplas till graden av radikalism/extremism hänger ihop med Elisabeth Ivarsflatens tes om "reputational shield". Ivarsflaten menar att samhället är präglad av sociala normer kring etnisk jämlikhet och lydnad inför demokratiska institutioner, vilket gör att de flesta väljare drar sig för att rösta på ett rasistiskt eller extremistiskt parti. Etablerade partier med ett gott anseende har en så kallad "ryktes-sköld" (reputational shield), vilket gör att de lättare kan stå emot anklagelser om rasism/extremism än vad partier med ett befläckt rykte och en historia av ultranationalism och extremism kan. Sverigedemokraternas rötter inom rasistiska och extremistiska miljöer har därför försvårat deras framfart (Ivarsflaten 2006, ss. 5-6, 15). De senaste åren har dock varit framgångsrika för partiet. Det skulle eventuellt kunna bero på att man mindre och mindre förknippas med dessa rötter och därigenom har börjat bygga upp en "ryktes-sköld" som skyddar partiet från rasistiska anklagelser och andra angrepp.

Det är alltså ovan nämnda samband som jag vill undersöka i min studie, det vill säga huruvida det verkar finnas en samvariation mellan grad av radikalism (närmare bestämt grad av radikal högerpopulism) och väljarstöd. Kan Sverigedemokraternas valframgångar på senare år bero på att man har anammat en nedtonad retorik som uppvisar en lägre grad av radikal högerpopulism?

2.2 Tidigare forskning

2.2.1 Radikal högerpopulism

Bengtsson (2009b, ss. 7, 9) menar att den radikala högerpopulismen är föränderlig och svår att definiera i och med att den hela tiden anpassar sig efter människors missnöje och rädslor. "Det som går hem blir högerpopulisternas politik" (Bengtsson 2009a, s. 56). De partier som brukar inkluderas i denna partifamilj har varierande bakgrund och skiljer sig åt i många hänseenden (Rydgren 2004, s. 18), något som gör det svårt att hitta en gemensam beskrivning. Flertalet forskare har dock gett sig på uppgiften att definiera vad som kännetecknar denna partifamilj, det finns trots allt vissa grundläggande ideologiska drag som är gemensamma för alla radikala högerpopulistiska partier (Widfeldt 2004, s. 10). Nedan kommer jag att presentera vanligt förekommande beskrivningar av denna partifamilj, i huvudsak baserat på Jens

Rydgrens (2004; 2005) respektive Cas Muddes (2007) definition av radikal högerpopulism – två av de mest framstående RHP-forskarna. Den gemensamma kärnan i dessa definitioner ligger sedan till grund för den idealtyp som jag ska utveckla och som kommer att användas i analysen.

Rydgren (2005, ss. 11-16) räknar upp fem egenskaper som är typiska för RHP-partier: en populistisk demokratisyn, en populistisk föreställning om "folket", en populistisk politisk ekonomi, anti-intellektualism samt den så kallade "anti-etablissemangsstrategin".

Den *populistiska demokratisynen* innebär att man har en negativ inställning gentemot den representativa demokratin. Man är dock inte antidemokratiska, till skillnad från många högerextrema rörelser, däremot eftersträvar man ofta mer direktdemokrati. Det finns nämligen en fientlighet gentemot den politiska eliten och etablissemangen, till exempel andra politiska partier, massmedia och statsförvaltningen. Man anser att den politiska eliten är korrupt och inte bryr sig om vad folket tycker. Folket har ett sunt förnuft som eliten saknar. Eliten anses också åsidosätta allmänintresset för olika typer av "specialintressen", exempelvis invandring eller feminism. Själva ser sig högerpopulisterna som folkets sanna representanter, ett medium för den breda massans vilja (Rydgren 2005, ss. 11-12). Det är således vanligt att RHP-partierna ställer folket mot eliten och påstår att etablissemangen motarbetar folket och dess vilja (Bengtsson 2009a, s. 52).

Ett viktigt begrepp för radikala högerpopulister är alltså *folket*. Folket anses vara en homogen grupp som är avskild från etablissemangen och som existerar inom en given nationsgräns. RHP-partierna brukar dessutom ha en etnisk nationalistisk syn på folket där ens etnicitet avgör om man hör dit eller inte. Detta innebär att invandrare och andra etniska minoriteter inte alltid räknas dit (Rydgren 2005, s. 13). RHP-partierna har alltså vanligtvis en exkluderande syn gentemot andra nationaliteter och vill ha en homogen nationalstat så fri från andra kulturer och etniciteter som möjligt (exkluderande nationalism). Här ingår en stark kritik av multikulturalism samt stränga krav på assimilering och begränsad invandring (Jungar & Jupskås 2014, s. 218). Begränsad invandring är ofta den fråga som RHP-partierna driver allra hårdast. Ett vanligt argument till detta har att göra med den så kallade välfärdschauvinismen,

vilket handlar om att invandringen tar resurser som i stället hade kunnat gå till de inföddas välfärd. RHP-partierna pekar därför ut invandrarna och skyller problemen i välfärden på dem (Rydgren 2004, ss. 18, 25; Rydgren 2005, s. 18). Invandringen brukar även anklagas för att dra med sig ökad kriminalitet och arbetslöshet, skapa social oro samt hota den nationella identiteten (Rydgren 2008, s. 739). Bengtsson (2009a, s. 51) kallar detta förhållningssätt gentemot invandrare rätt och slätt för främlingsfientlighet och menar att den bland dagens RHP-partier främst riktas mot islam. Rydgren (2018, ss. 2, 4) håller med om att islam anses vara ett särskilt stort hot, men tillägger att högerpopulister ibland även kan peka ut andra grupper, exempelvis romer och judar. Det finns alltså en särskild rädsla för muslimer, men invandramotståndet bland dessa partier är dock bredare än så. Rydgren (2005, s. 13) menar att den homogena synen på folket också leder till att klasskillnader ignoreras. De högerpopulistiska partierna anser att de är klasslösa och företräder hela folket, inte bara en särskild klass.

Den *populistiska politiska ekonomin* innebär att man motsätter sig ett överdrivet "ekonomistiskt tänkande" och ett alltför stort fokus på ekonomisk tillväxt. Detta anses hota den folkliga gemenskapen. Dessutom är ekonomi förknippat med den av högerpopulismen föraktade eliten. I stället eftersträvar högerpopulister en mer småskaligt inriktad ekonomi, och de tar inte särskilt stor hänsyn till ekonomisk ojämlikhet. De gånger man lyfter upp ekonomisk ojämlikhet ligger fokus snarare på att det är någon institution man ogillar som har orsakat det (Rydgren 2005, s. 14).

Den radikala högerpopulismen kan också sägas ha inslag av *anti-intellektualism*. Man eftersträvar en förenkling av politiken så att vanligt folk ska förstå. Politik ska utgå från sunt förnuft och vara rakt på sak. Det ska finnas en transparens och ett enkelt och tydligt språk. Vissa högerpopulister hävdar att den politiska eliten gör politiken svårare än vad den är, bara för att stänga ute folket och behålla makten för sig själv (Rydgren 2005, s. 14).

En vanlig strategi som RHP-partier använder sig av är den så kallade *anti-etablissemangsstrategin*. Den handlar om att måla upp en bild av att hela det politiska etablissemanget är emot en. Man klumpar ihop de övriga partierna och hävdar att de egentligen tillhör en och samma elit, och det egna partiet påstås vara det enda riktiga oppositionspartiet. Samtidigt gäller det att inte vara alltför mycket emot

etablissemangent så att partiet framstår som odemokratiskt eller extremt, då försvåras jakten på väljare (Rydgren 2005, ss. 15-16).

Utöver de fem ovan nämnda egenskaperna tillägger Rydgren att RHP-partier ofta har högerauktoritära åsikter, exempelvis när det kommer till lag och ordning samt familjen. Man försvarar de traditionella könsrollerna och vill se skärpta straff (Rydgren 2005, ss. 17-18). De RHP-partier som har sina rötter i den utomparlamentariska högerextremismen kan ibland ha ännu tydligare högerauktoritära åsikter och till exempel vara positiva till dödsstraff och abortförbud (Rydgren 2004, s. 18). Ekonomiskt sett är dock inte alla RHP-partier till höger, det finns en ganska stor variation inom gruppen. Många placerar sig någonstans i mitten och väljer att försvara välfärdsstaten (Rydgren 2005, s. 18).

Mudde (2007, s. 22) menar å sin sida att det framför allt är tre egenskaper som är utmärkande för RHP-partier: nativism, auktoritarism och populism.

Nativism (exkluderande nationalism) innebär att man tycker att det egna landet ska befolkas av människor med "rätt" tillhörighet, det vill säga infödda grupper tillhörandes en särskild etnicitet/religion. Grupper som inte är infödda eller som tillhör "fel" etnicitet/religion anses hota den nationella, homogena gemenskapen. Även idéer utifrån kan anses vara ett hot. Nativism kan därför sägas vara en kombination mellan xenofobi (rädsla för det främmande) och nationalism (Mudde 2007, ss. 19, 22).

Auktoritarism innebär att man vill ha ett strikt ordnat samhälle där man underkastar sig auktoriteter. Lag och ordning är således centralt, den som bryter mot de uppsatta normerna ska straffas hårt (Mudde 2007, s. 23).

Populism beskrivs av Mudde (2007, s. 23) som en ideologi där samhället anses vara uppdelat i två åtskilda och antagonistiska grupper, nämligen folket och eliten. Populisterna prisar det sunda förnuftet och vill att politiken ska styras av folkviljan i stället för av den korrupta eliten.

Att de radikala högerpopulistiska partierna betecknas som just radikala kommer från att de har långtgående förändringskrav (Widfeldt 2004, s. 11). Vissa menar dock att det radikala kommer från att sådana partier har ett särskilt förhållningssätt och språkbruk gentemot sina politiska motståndare. Andra hävdar att det radikala har att

göra med att man motsätter sig vissa centrala inslag i den liberala demokratin, framför allt politisk pluralism och det konstitutionella skyddet av minoriteter (Mudde 2007, s. 25).

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att den gemensamma kärnan i ovan nämnda definitioner, det vill säga det som Rydgren och Mudde är överens om kännetecknar radikal högerpopulism, är:

- *Exkluderande nationalism (nativism)*. RHP-partierna kombinerar ofta nationalism och xenofobi (rädsla för det främmande). Man brukar ha en etnisk nationalistisk syn på folket, det vill säga att man vill att infödda grupper tillhörandes en särskild etnicitet/religion ska befolka landet. Invandrare och etniska minoriteter exkluderas därmed, och man eftersträvar begränsad invandring. Element utifrån anses nämligen hota den nationella, homogena gemenskapen. Invandringen anklagas dessutom ofta för att ta resurser från de inföddas välfärd, så kallad välfärdschauvinism.
- *Auktoritarism*. Lag och ordning är viktigt, och man förespråkar skärpta straff. Man ska underkasta sig auktoriteter. Radikala högerpopulister väljer också ofta att försvara de traditionella könsrollerna.
- *Populism*. Samhället är uppdelat i två åtskilda och antagonistiska grupper – folket och eliten. Radikala högerpopulister har ofta en negativ inställning gentemot den representativa demokratin, etablissemang och den politiska eliten. Mer direktdemokrati eftersträvas, politik ska utgå från folkviljan och det sunda förnuftet. Den politiska eliten är korrupt och utgörs av alla de andra partierna. Det egna partiet anses däremot vara det enda riktiga oppositionspartiet, och man målar upp en bild av att hela det politiska etablissemang är emot en.

Dessa tre grundläggande ideologiska drag är det som sedermera kommer att ligga till grund för min idealtyp (se tabell 1).

2.2.2 Sverigedemokraterna och den radikala högerpopulismen

Många forskare hävdar att Sverigedemokraterna är ett RHP-parti (se t.ex. Mudde 2007, s. 307; Rydgren 2005, s. 118). Loxbo (2015b, ss. 133, 138-139) håller med om att så är fallet, men hävdar att partiet har genomgått en normaliseringsprocess, åtminstone när det kommer till den exkluderande nationalismen. Partiet har, åtminstone i de officiella dokumenten, gått från att vilja stoppa all invandring av människor från etniskt avlägsna kulturer till att i stället främst kritisera den förda invandringspolitiken. Även auktoritarismen är enligt Loxbo framträdande hos Sverigedemokraterna, även om den har tonats ned något under senare tid. Det finns påtagliga tecken på att man vill ha ett ordnat samhälle med tydliga normer och skärpta straff. Populism är också något som partiet brukar använda sig av, de andra partierna klumpas ihop till en elit som påstås gå bakom ryggen på folket.

Hellström och Nilsson (2010, ss. 66-67) lyfter upp flertalet egenskaper hos Sverigedemokraterna som går att tolka som högerpopulistiska. De menar att partiet är anti-elitistiskt och vill framställa övriga partier som en sammanhållen politisk elit. Man ser sig själva som folkets företrädare och motsatsen till det politiska etablissemangen. Det finns en stark kritik av integrations- och invandringspolitiken och man är skeptisk mot alltför stora utländska influenser. Helt i linje med den högerpopulistiska ideologin eftersträvar partiet dessutom ett större och mer direkt inflytande för folket.

2.3 Idealtyp

Nedan har jag sammanfattat de utmärkande dragen för radikal högerpopulism och skapat en idealtyp (baserat på den tidigare forskning som jag presenterade ovan). Det är denna idealtyp som jag kommer att använda som sorteringsverktyg när jag sedan analyserar parti-/principprogrammen och letar efter tecken på den aktuella ideologin.

Idealtypen är baserad på två framstående RHP-forskarens definitioner av radikal högerpopulism, nämligen Cas Mudde (2007) och Jens Rydgren (2004; 2005). Deras definitioner av radikal högerpopulism skiljer sig åt något, så därför har jag valt ut den gemensamma kärnan, det vill säga det som de är överens om.

Tabell 1 Idealtyp, radikal högerpopulism

Variabel	Egenskaper
Exkluderande nationalism	<ul style="list-style-type: none">• Kombination mellan nationalism och xenofobi.• Etnisk nationalistisk syn på folket.• Invandrare och etniska minoriteter exkluderas.• Begränsad invandring.• Element utifrån hotar den nationella, homogena gemenskapen.• Välfärdschauvinism.
Auktoritarism	<ul style="list-style-type: none">• Lag och ordning.• Skärpta straff.• Man ska underkasta sig auktoriteter.• Försvaret de traditionella könsrollerna.
Populism	<ul style="list-style-type: none">• Ställer folket mot eliten.• Negativ inställning gentemot den representativa demokratin, etablissemangen och den politiska eliten.• Eftersträvar mer direktdemokrati.• Politik ska utgå från folkviljan och det sunda förnuftet.• Klumpar ihop de övriga partierna till en enda korrupt elit.• "Vi är det enda riktiga oppositionspartiet. Hela det politiska etablissemangen är emot oss".

Källa: Mudde (2007, ss. 22-23) och Rydgren (2004, ss. 18, 25; 2005, ss. 11-18).

3 Metod och material

I detta kapitel kommer jag först att presentera min analysmetod. Därefter går jag in mer i detalj på vilket analysverktyg det är som jag kommer att ta hjälp av i analysen. Efter det följer en genomgång av det material som ligger till grund för studien. Kapitlet avslutas med en diskussion kring validitet och reliabilitet.

3.1 Metod

Metoden som jag kommer att använda mig av är idéanalys, vilket är en typ av kvalitativ textanalys. Kvalitativa textanalyser är bra på så sätt att man får ett bättre grepp om helheten och kan sälla ut det viktiga, något som exempelvis en kvantitativ innehållsanalys inte klarar av lika bra. Det kan hända att vissa delar av en text är viktigare än andra, och då passar det dåligt med en kvantitativ metod som tillskriver allt samma vikt och som inte klarar av att läsa mellan raderna och hitta det innehåll som betyder något. Genom den kvalitativa textanalysens möjligheter till intensiv och noggrann läsning av en text kan man bättre förstå både helheten, särskilda delar samt vad som står mellan raderna (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2012, s. 210). För att kunna avgöra graden av radikal högerpopulism i de dokument jag ska analysera är det behövt med en kvalitativ textanalys. Visserligen hade det eventuellt kunnat fungera med en kvantitativ innehållsanalys där man till exempel räknar hur många gånger som typiska begrepp för radikal högerpopulism nämns i texten, till exempel "folket", "eliten" och "nationen". Vid ett sådant tillvägagångssätt skulle det dock vara svårt att få en helhetsbild och veta om de utvalda begreppen är tillräckliga för att täcka in hela det komplexa ämnet radikal högerpopulism. Därför passar en kvalitativ ansats bättre i och med att jag då får en bättre uppfattning om helheten och kan plocka ut de delar som är relevanta. Den kvalitativa textanalysen lämnar således ett större utrymme för tolkning jämfört med vad en kvantitativ ansats gör, vilket är behövt i en studie som denna. Jag behöver kunna tolka vilka delar av dokumenten som är relevanta och vilken grad av radikal högerpopulism de uppvisar.

Den kvalitativa textanalys som jag mer specifikt kommer att använda mig av är alltså en så kallad idéanalys. Den typen av analys fokuserar på de idéer som uttrycks i

en text. En idé innebär i det här fallet någon typ av stabil tankekonstruktion innehållande åsikter och föreställningar kring verkligheten och hur den bör vara utformad. Idéanalysen är lämplig om man vill analysera ideologi, det vill säga en samling idéer angående samhälle och politik (Bergström & Boréus 2012a, ss. 139-140, 145). Med hjälp av en idéanalys kan man således till exempel undersöka idéer i ett partiprogram eller ett partis ideologiska förändring över tid (Bergström & Boréus 2012b, s. 24). Följaktligen passar det bra att använda idéanalys i min studie eftersom jag just vill undersöka de idéer som uttrycks i sverigedemokratiska parti-/principprogram, för att se om det har skett någon ideologisk förändring över tid. Idéanalysen är således det optimala tillvägagångssättet och den analysmetod som bäst hjälper mig att besvara frågeställningen.

3.2 Analysverktyg

För att strukturera upp sin idéanalys är det bra att använda sig av någon form av analysverktyg. I mitt fall kommer jag att använda en så kallad idealtypsanalys, vilket innebär att man konstruerar en eller flera idealtyper som man sedan sorterar in innehållet i texten under. En idealtyp är en tankekonstruktion där man renodlar viktiga drag hos en företeelse, exempelvis en ideologi. Idealtypen finns inte i renodlad form ute i verkligheten, utan är bara tänkt som ett analytiskt instrument för att lättare kunna avläsa och analysera en text (Bergström & Boréus 2012a, s. 150; Esaiasson et al. 2012, ss. 139-140).

Konstruerandet av en idealtyp går alltså till så att man plockar ut det som är utmärkande för en företeelse och skapar en sorts urtyp. I mitt fall innebär det att jag har definierat vad som är typiskt för radikal högerpopulism (med hjälp av en teoretisk referensram i form av tidigare forskning), och utifrån det skapat en idealtyp. Sedan analyserar jag de utvalda dokumenten (parti-/principprogrammen) och försöker identifiera de delar som kan kopplas ihop med min idealtyp. För att kunna jämföra dokumenten sinsemellan och avgöra om graden av radikal högerpopulism har förändrats över tid, kommer jag att göra en bedömning av dokumentens överensstämmelse med idealtypen. Ju starkare överensstämmelse med min idealtyp som ett dokument uppvisar, desto högre grad av radikal högerpopulism kan

dokumentet sägas innehålla. Svagare överensstämmelse med idealtypen innebär alltså lägre grad av radikal högerpopulism (avrädikalisering). Svagare överensstämmelse skulle dock i teorin också kunna innebära att partiet gått åt andra hållet och anammat en annan, mer extrem ideologi, det vill säga inte alls avradikaliseras. Denna problematik hanteras genom att jag gör bedömningar från fall till fall där jag analyserar *nivån* på den radikala högerpopulismen i dokumenten. Jag är alltså inte ute efter ett "ja eller nej"-svar på om dokumenten är radikalt högerpopulistiska eller inte, jag vill analysera gradskillnader. Svagare överensstämmelse, så som jag använder begreppet, betyder i första hand alltså inte total avsaknad av radikal högerpopulism, det betyder snarare att den radikala högerpopulismen är nedtonad. Ett exempel på sådan nedtoning skulle kunna vara att man fortfarande är för skärpta straff men har tagit bort kravet på dödsstraff, eller att man fortfarande vill begränsa invandringen, men inte i samma utsträckning som tidigare. På så sätt kan jag med större säkerhet avgöra om Sverigedemokraterna i sina parti-/principprogram har avradikaliseras med åren eller inte.

Fördelen med en idealtypsanalys – och en av anledningarna till att jag valde just det analysverktyget – är att den är bra på att sortera och skapa ordning i ett material, vilket är särskilt viktigt när materialet, som i mitt fall, är relativt omfattande. När väl idealtypen är på plats går det relativt smidigt att genomföra själva analysen. En annan fördel är att idealtyper ger goda möjligheter till jämförelser, vilket är behövligt i en studie som denna där jag vill kunna jämföra olika tidsperioder (Bergström & Boréus 2012a, s. 166).

Ett problem med idealtypsanalys är att idealtyperna riskerar att bli antingen för snäva, så att väldigt lite av textinnehållet passar in, eller för vida, så att det mesta passar in (Bergström & Boréus 2012a, ss. 167, 169). För att i största möjliga mån undvika dessa problem och ge en så rättvis bild av radikal högerpopulism som möjligt baseras min idealtyp på etablerade definitioner utvecklade av framstående forskare inom fältet.

3.3 Material

Materialet som ligger till grund för min studie är sverigedemokratiska parti-/principprogram (från och med 2003 ersattes partiprogrammet av ett principprogram).

Det första officiella partiprogrammet skapades år 1989. Nya partiprogram upprättades sedan 1994, 1996 och 1999 (dessutom släpptes en något omarbetad version av 1999 års partiprogram 2002). 2003 skapades det första principprogrammet (vilket publicerades på nytt 2005 med vissa justeringar). Nästföljande principprogram (tillika det senaste) upprättades 2011.

På grund av utrymmesskäl samt för att få en så regelbunden spridning över tid som möjligt valde jag att utesluta tre av dessa dokument i min analys, nämligen 1996, 2002 och 2003. Partiprogrammet från 1996 uteslöts därför att det ligger nära i tid och uppvisar många likheter med programmet från 1994. Som jag nämnde ovan är programmen från 2002 och 2003 bara andra versioner av 1999 respektive 2005 års parti-/principprogram, vilket gjorde att även dessa uteslöts. De parti-/principprogram som kommer att analyseras är således från åren 1989, 1994, 1999, 2005 och 2011.

Anledningen till att jag valde att analysera just parti-/principprogram beror på att det är omfattande och officiella dokument upprättade av partiet själva, med tydliga beskrivningar av partiets politik. Dokumenten är dessutom regelbundet reviderade, vilket är bra i och med att jag vill göra tidsmässiga jämförelser. Ett alternativ till att undersöka officiella dokument på det här sättet hade kunnat vara att analysera den reella politik som partiet för och har fört, exempelvis genom att studera motioner. Då hade det dock blivit problem med den tidsmässiga aspekten eftersom partiet bara har suttit i riksdagen sedan 2010 och inte hade möjlighet att lämna några motioner dessförinnan.

3.4 Validitet och reliabilitet

Det är viktigt att upprätthålla hög validitet och reliabilitet om man vill kunna påstå att studien är tillförlitlig och faktiskt mäter det som är avsett (Esaiasson et al. 2012, s. 57).

För att min studie ska uppnå hög validitet är det viktigt att mitt analysverktyg, det vill säga idealtypsanalysen, faktiskt kan ge svar på det jag vill undersöka: graden av radikal högerpopulism i sverigedemokratiska parti-/principprogram. Då är det viktigt

att min idealtyp speglar typiska drag hos den radikala högerpopulismen och ingenting annat. För att säkerställa detta tar jag hjälp av tidigare forskning kring vad radikal högerpopulism är när jag konstruerar min idealtyp. Då har jag en tillförlitlig beskrivning av fenomenet att förhålla mig till och kan därigenom besvara min frågeställning på ett korrekt sätt (ju starkare överensstämmelse med idealtypen ett dokument uppvisar, desto högre grad av radikal högerpopulism). Jag har på så sätt uppnått hög validitet.

Hög reliabilitet säkerställer jag genom att utforma en preciserad och väl avgränsad idealtyp. Utan ett tydligt ramverk att förhålla sig till finns annars risken att man bedömer en text olika från gång till gång, så kallade osystematiska fel. Ett uppstrukturerat analysverktyg minskar utrymmet för tolkning och de slumpmässiga/osystematiska fel som därav kan följa. En preciserad och uppstrukturerad idealtyp uppnår jag genom att dela upp den radikala högerpopulismens utmärkande drag i tre avgränsade och tydligt beskrivna kategorier (se tabell 1). Därigenom minskar utrymmet för tolkning och osystematiska fel i min analys, vilket i sin tur stärker studiens reliabilitet.

4 Analys och resultat

I detta kapitel kommer jag att genomföra idealtypsanalyser av fem sverigedemokratiska parti-/principprogram (från 1989, 1994, 1999, 2005 och 2011). Syftet är sedan att se om det finns en samvariation mellan graden av radikal högerpopulism i dessa dokument och partiets resultat i riksdagsvalen. Leder lägre grad av radikal högerpopulism till ökat väljarstöd? Om ett sådant samband existerar borde graden av radikal högerpopulism i parti-/principprogrammen ha blivit lägre och lägre med åren, med tanke på att partiets väljarstöd i riksdagsvalen har ökat stadigt sedan starten 1988 (SCB 2018; Sverigedemokraterna 2018).

Analysen kommer att struktureras efter idealtypen och därmed delas upp i tre delar. Först kommer jag att analysera hur den exkluderande nationalismen tar sig uttryck i dokumenten, sedan går jag över till auktoritarismen, och slutligen populismen.

4.1 Exkluderande nationalism

Det finns tydliga exempel på exkluderande nationalism i partiprogrammet från 1989. Det är till exempel uppenbart att Sverigedemokraterna anser att element utifrån hotar den nationella, homogena gemenskapen:

Sverigedemokraterna vill motverka det mångkulturella och mångetniska samhälle som vi håller på att få med den nuvarande invandrings- och sk flyktingpolitiken. Sverigedemokraterna anser att Sverige i sin homogena befolkningssammansättning har haft en ovärderlig tillgång. De senaste årtiondenas ansvarslösa invandringspolitik gör emellertid att svenskarna riskerar att förlora kontrollen över sitt eget land.

(Sverigedemokraterna 1989)

Vidare menar man att Sveriges "storartade" ekonomiska och sociala utveckling främst har berott på "den stora nationella samhörigheten och frånvaron av främmande folkminoriteter" (Sverigedemokraterna 1989). Helt i linje med den exkluderande

nationalismens etniska syn på folket och nationen skriver Sverigedemokraterna dessutom att:

Vi tror att en etniskt och kulturellt homogen nation har större förutsättningar för en fredlig och demokratisk utveckling än en mångkulturell heterogen statsbildning. Erfarenheten talar för att gemensamma rötter stärker den nationella samhörigheten och bidrar till stabilitet och rättvisa.

(Sverigedemokraterna 1989)

I det närmaste identiska resonemang återkommer i 1994 och 1999 års partiprogram. I partiprogrammet från 1994 vill partiet dessutom förtydliga att "Sverigedemokraternas viktigaste politiska målsättning är att återskapa ett svenskt Sverige" (Sverigedemokraterna 1994, s. 10). 1999 ändrades detta resonemang till det något mer försiktiga "Sverigedemokraternas viktigaste politiska målsättning är att försvara vår svenska nationella identitet" (Sverigedemokraterna 1999). I principprogrammet från 2005 har mycket av pratet om etnicitet och etnisk homogenitet tonats ned. Visserligen hävdar partiet fortfarande att etnisk likhet bland befolkningen är bra och förstärker den gemensamma identiteten, men samtidigt är man medvetna om att det finns omständigheter i världen som gör att fullständig befolkningsmässig homogenitet inte går att uppnå. Man hänvisar också till FN:s deklaration om de mänskliga fri- och rättigheterna och understryker att partiet starkt tar avstånd från etnisk diskriminering av människor (Sverigedemokraterna 2005, ss. 4-5). I 2011 års principprogram har man helt tagit bort hänvisningar till etnicitet, förutom då man fastslår att diskriminering på basis av etnisk tillhörighet ska vara förbjudet (Sverigedemokraterna 2011, ss. 32-33). Att den etniska nationalismen och exkluderandet gentemot invandrare och etniska minoriteter kraftigt har tonats ned i detta principprogram kan tydligt ses i följande citat:

Sverigedemokraternas nationalism är öppen och ickerasistisk. Eftersom vi definierar nationen i termer av kultur, språk, identitet och lojalitet, och inte i termer av historisk nationstillhörighet eller genetisk

grupptillhörighet, så är vår nationella gemenskap öppen även för människor med bakgrund i andra nationer.

(Sverigedemokraterna 2011, s. 13)

Det finns dock fortfarande tydliga tecken på att partiet anser att element utifrån hotar den nationella, homogena gemenskapen. Bland annat så skriver man att "[...] en stark nationell identitet och ett minimum av språkliga, kulturella och religiösa skillnader har en gynnsam effekt på sammanhållningen, tryggheten och stabiliteten inom ett samhälle" (Sverigedemokraterna 2011, s. 8). På samma tema skriver man att partiet är starka motståndare till mångkulturalism, och målet är att "[...] invandrare skall ta seden dit de kommer och på sikt överge sina ursprungliga kulturer och identiteter för att istället bli en del av den svenska nationen" (Sverigedemokraterna 2011, s. 21).

En annan förändring som har skett på senare år, förutom att pratet om etnicitet har tonats ned, är vad som krävs för att "bli svensk". Fram till och med 2005 års principprogram hävdade Sverigedemokraterna att andra svenskar måste uppfatta en som svensk för att man ska kunna bli/vara det (Sverigedemokraterna 1999; Sverigedemokraterna 2005, s. 6). 2011 ändrades detta till att man ska uppfatta sig själv som svensk och att man aktivt kan välja att uppgå i den svenska nationen. Det finns dock fortfarande ett antal krav på vad som krävs för att helt assimileras och uppgå i den svenska nationen (Sverigedemokraterna 2011, s. 15), men det är alltså inte längre lika godtyckligt, det ligger i ens egna händer.

Att eftersträva etnisk och kulturell homogenitet inom landet, vilket partiet bevisligen har gjort genom historien, hänger vanligtvis ihop med att förespråka begränsad invandring. Att invandringen ska begränsas har Sverigedemokraterna ansett ända sedan starten, men det finns vissa förändringar över tid när det kommer till omfattningen. 1989 skrev man:

Människor bör leva där de har en chans att skapa sig en nationell identitet. Därför bör vi huvudsakligen ta emot flyktingar- och invandrare av europeisk härkomst då européerna är de som bäst etniskt och kulturellt kan smälta in i det svenska samhället. Tillfällig transitering ska kunna ges till vissa utomeuropeiska flyktingar som bevisligen riskerar

livet i sina hemländer och inte har något med hemlandet närbesläktat land att fly till.

(Sverigedemokraterna 1989)

Samma år skrev partiet att Sverige dessutom måste arbeta för återflyttning (repatriering) av utomeuropeiska invandrare (Sverigedemokraterna 1989). I 1994 års partiprogram skärptes kraven kring invandring och repatriering ytterligare:

Sverigedemokraterna vill stoppa all invandring av människor från etniskt avlägsna kulturer. Stora resurser måste avsättas för att skapa förutsättningar för att de som kommit till vårt land efter 1970 ska kunna återvända till sina respektive länder inom en snar framtid. Någon hänsyn till utgivna medborgarskap kommer inte att tas utan förslag till en grundlagsförändring och en ny medborgarskapslag kommer läggas.

(Sverigedemokraterna 1994, s. 10)

Partiet ändrade dessutom ståndpunkt kring vilka som är de mest önskvärda människorna att ta emot. I stället för flyktingar och invandrare av "européisk härkomst" ansåg man nu att nordeuropéer är de som Sverige huvudsakligen bör ta emot och som lättast kan smälta in i det svenska samhället (Sverigedemokraterna 1994, ss. 10-11). I partiprogrammet från 1999 är kraven kring invandringen något mindre stränga, om än marginellt. Man skriver inte längre att exakt all invandring från etniskt avlägsna kulturer ska stoppas, utan vissa personer med godtagbara skäl ska kunna få tillfälliga uppehållstillstånd, till exempel demokratiska oppositionspolitiker från diktaturländer, gästforskare och utbytesstudenter. Partiet menar dock att det fortsatt ska gälla stor restriktivitet kring den utomeuropeiska invandringen. Kravet på repatriering av invandrare står fast, dock framför allt inriktat på "[...] nyligen inflyttade människor från 'tredje världen' som är helt alienerade från det svenska samhället" och som inte har något behov av skydd. Dessutom tillägger man att en "[...] tillfällig myndighet för återflyttning och medborgarskapskontroll skall inrättas för att möjliggöra en ökad återflyttning" (Sverigedemokraterna 1999).

Principprogrammet från 2005 innehåller färre krav kring invandringens utformning, men det finns alltså en skepsis gentemot invandring, särskilt sådan från avlägsna länder:

Visst finns det kulturella skillnader mellan svenskar och våra nordiska grannar även om de är mindre än skillnaderna mellan svenskar och människor från kulturellt avlägsna delar av världen. Därför kan det vara mer eller mindre komplicerat att förena olika kulturer med varandra. Ibland blir detta särskilt svårt, eftersom de olika kulturernas grundläggande värdesystem krockar. Som ett led i strävan att undvika konflikter bör den här typen av kulturkrockar förhindras. [...] Tendensen i modern tid har dock varit en oerhört omfattande invandring från avlägsna länder. Ett uttalat mål att skapa ett pluralistiskt samhälle har medfört ett allvarligt hot mot den svenska nationen och dess homogena sammansättning.

(Sverigedemokraterna 2005, ss. 4, 6)

Detta citat är ett bra exempel på hur retoriken har förändrats, kravet på stor restriktivitet kring den utomeuropeiska invandringen har bytts ut mot att kulturkrockar bör förhindras, ett mycket mer diskret ställningstagande. Pratet om repatriering av invandrare har dock inte förändrats nämnvärt utan liknar det som uttrycktes i föregående partiprogram, det vill säga att invandrare som inte assimilerar sig bör repatrieras till hemlandet (Sverigedemokraterna 2005, s. 6). Kravet på att inrätta en särskild myndighet för återflyttning och medborgarskapskontroll har dock tagits bort. 2011 års principprogram har i stort sett samma inställning gentemot invandring som föregående principprogram: "[...] Sverigedemokraterna förespråkar en långsiktigt ansvarstagande och begränsad invandring, i synnerhet ifrån länder där kulturen och värdegrunden starkt avviker ifrån den svenska" (Sverigedemokraterna 2011, ss. 15-16). Den muslimska kulturen påstås vara särskilt avvikande och problematisk, så därför anser Sverigedemokraterna att "[...] invandringen från muslimska länder med starka inslag av fundamentalism bör vara mycket starkt begränsad" (Sverigedemokraterna 2011, s. 27). Partiet menar att "massinvandringen

från avlägsna länder” har varit väldigt dåligt för Sverige, både ekonomiskt och socialt, så därför vill man bland annat begränsa flyktinginvandringen “[...] till en mindre mängd flyktingar som uppfyller kraven i FN:s flyktingkonvention och som endast beviljas tillfälliga uppehållstillstånd under den period som de livshotande konsekvenserna av den konflikt eller naturkatastrof man har flytt ifrån varar” (Sverigedemokraterna 2011, s. 23). När det kommer till repatriering av invandrare har det skett en stor förändring i 2011 års principprogram. Partiet förespråkar inte längre att ej assimilerade invandrare bör repatrieras till hemlandet. Däremot skriver man:

Att av ekonomiska skäl tvingas stanna i ett land där man inte trivs och inte vill leva är destruktivt för såväl landet som för den enskilde individen. Ett aktivt och generöst stöd skall därför ges till de invandrare som önskar återvända till sina hemländer.

(Sverigedemokraterna 2011, s. 23)

Vid sidan av begränsad invandring ville Sverigedemokraterna förut även begränsa adoptionen från vissa länder. I 1994 års partiprogram ville man starkt begränsa adoptionen av ”utomnordiska barn” (Sverigedemokraterna 1994, s. 11), vilket sedermera ändrades till att “[...] adoption av barn med ursprung utanför Europa skall upphöra” (Sverigedemokraterna 1999). I 2005 års principprogram har dock den här typen av åsikter helt tagits bort, och inte heller 2011 finns de med.

Som jag nämnde tidigare är det vanligt att kravet på begränsad invandring motiveras med hjälp av den så kallade välfärdschauvinismen, det vill säga att invandringen tar resurser som i stället hade kunnat gå till de inföddas välfärd. Det finns spår av välfärdschauvinism i samtliga parti-/principprogram. 1989 skrev partiet bland annat att Invandrarverket (numera Migrationsverket) är ett slöseri med skattemedel och borde läggas ned. Man understryker också att ”Skattemedlen skall alltid användas till svenska behov i första hand” (Sverigedemokraterna 1989). Ett närbesläktat resonemang förs kring u-hjälp:

U-hjälpen slukar miljarder. Delar av dessa belopp skulle behövas bättre till de sämst ställda svenskarna, barnfamiljer med låga inkomster, bättre skolor, bättre sjukvård etc.

(Sverigedemokraterna 1989)

Partiprogrammen från 1994 och 1999 innehåller i det närmaste identiska välfärdschauvinistiska resonemang (Sverigedemokraterna 1994, ss. 3, 7; Sverigedemokraterna 1999). I 2005 års principprogram är välfärdschauvinismen inte lika uttalad, även om det går att tolka in vissa delar av den när partiet skriver att det är viktigt att "[...] de gemensamma ekonomiska resurserna i första hand används till inhemska behov" (Sverigedemokraterna 2005, s. 10). Välfärdschauvinismen är som allra tydligast i 2011 års principprogram. Där skriver partiet bland annat: "Sverigedemokraterna motsätter sig inte invandring, men menar att invandringen måste hållas på en sådan nivå och vara av en sådan karaktär att den inte utgör ett hot mot [...] vårt lands välfärd och trygghet" (Sverigedemokraterna 2011, s. 23). Man menar också att det finns en "[...] inneboende motsättning mellan välfärd och mångkulturalism" (Sverigedemokraterna 2011, s. 34).

Sammantaget ser vi att den exkluderande nationalismen har mattats av med åren. Åsikten att element utifrån hotar den nationella, homogena gemenskapen var som tydligast i de tre första programmen och tonades sedan ned, även om det fortfarande finns kvar vissa sådana inslag. Även etnicitetens betydelse tonades ned efter de tre första programmen, och i det senaste principprogrammet finns det inte kvar några hänvisningar till etnicitet över huvud taget. Kravet på repatriering av invandrare har också lättats upp med åren, från tvångsmässig repatriering av alla utomeuropeiska invandrare, via repatriering av de som inte assimilerat sig, till dagens frivilliga repatriering. Även pratet om adoptions-restriktioner har reducerats med tiden. Från början handlade det om att begränsa adoptionen av utomnordiska barn, sedan utomeuropeiska barn, och till sist tog man bort kraven helt och hållet. En sak som dock inte har tonats ned med åren är kravet på begränsad invandring, dessa åsikter har varit relativt konstanta, med undantag för en tillfällig skärpning 1994. Likaså har välfärdschauvinismen legat oförändrad och varit ett genomgående tema.

4.2 Auktoritarism

Som jag tidigare nämnt kännetecknas auktoritarism bland annat av krav på lag och ordning. Att Sverigedemokraterna förespråkar just lag och ordning, det vill säga ett strikt ordnat samhälle med tydliga normer, är uppenbart. Samtliga parti-/principprogram innehåller inslag av sådana värderingar. I 1989 års partiprogram talar man bland annat om en "släpphänthet" inom kriminalpolitiken och att:

De som har styrt Sverige har genom sin politik bidragit till upplösningen av vägledande etiska och moraliska principer. Resultatet har visat sig bl a i hög brottslighet, skilsmässor, splittrade hem, aborter och en låg svensk nativitet.

(Sverigedemokraterna 1989)

Samma resonemang återkommer 1994 och 1999 (Sverigedemokraterna 1994, ss. 3-4; Sverigedemokraterna 1999), och då sker även en viss utveckling och förstärkning av kritiken:

Den 1 januari 1965 ersattes 1864 års strafflag av 1962 års brottsbalk. Detta blev inledningen till de senaste trettio årens flum och dalt inom rättsväsende och kriminalvård. Ett förfall vars konsekvenser varit mycket negativa för medborgarnas rättstrygghet. [...] Vi Sverigedemokrater vill ersätta de senaste årtiondenas groteska flum och dalt med en rättvis och konsekvent linje där alla får en ärlig chans men där det också sätts upp klara gränser för vad samhället kan acceptera.

(Sverigedemokraterna 1994, ss. 12-13)

I 2005 års principprogram har nästan all kritik av kriminalpolitiken och rättsväsendet tagits bort. Det är dock tydligt att lag och ordning fortfarande är en prioriterad fråga:

Bortsett från bevarandet av nationens fortbestånd är det statens viktigaste uppgift att garantera medborgarnas trygghet och säkerhet. Trygghet är en förutsättning för frihet. I otrygghetens spår följer våld och

instabilitet. Brottsoffers och potentiella brottsoffers intressen måste sättas framför brottslingars intressen.

(Sverigedemokraterna 2005, s. 9)

Ett närmast identiskt resonemang återfinns i 2011 års principprogram. Där understryker man dessutom att det är viktigt att polisen tilldelas stora resurser och befogenheter så att de kan skydda medborgarna och fullfölja sitt uppdrag (Sverigedemokraterna 2011, s. 38) – vilket är en åsikt som har varit återkommande genom åren (Sverigedemokraterna 1989; Sverigedemokraterna 1994, s. 13; Sverigedemokraterna 1999).

Hand i hand med lag och ordning går ofta kravet på stränga(re) straff. Från början förespråkade Sverigedemokraterna väldigt stränga straff, men detta har lättats upp gradvis med åren. I 1989 års partiprogram skrev man bland annat följande:

Sverigedemokraterna anser att grova våldsbrottslingar ej skall kunna erhålla permission. Brott som mord, terrorism, upprepade grova våldsbrott etc skall kunna leda till livstids fängelse, dvs resten av livet. Särskilt grova brott, t ex mord på polis eller barn, skall kunna leda till dödsstraff.

(Sverigedemokraterna 1989)

1994 års partiprogram innehåller en i princip lika strikt hållning, och man är fortfarande för dödsstraff. Åsikten kring livstids fängelse (återstoden av livet) har dock lättats upp något. För att kunna "spärras in för resten av livet" krävs numera att man har återfallit i grov brottslighet tre gånger (Sverigedemokraterna 1994, s. 13). Att man har tre chanser på sig innan man spärras in för resten av livet återkommer i 1999 års partiprogram. Dock har kravet på dödsstraff tagits bort (Sverigedemokraterna 1999). Principprogrammet från 2005 innehåller relativt få ställningstaganden kring straffsätser. Varken dödsstraff eller fängelse för resten av livet finns kvar på programmet. Det enda som står angående hur omfattande straff bör vara är att lagöverträdelser ska bestraffas hårt och snabbt samt att lagarna ska vara "[...] i

samklang med den folkliga rättsuppfattningen" (Sverigedemokraterna 2005, s. 9). I 2011 års principprogram har man blivit ännu mindre stränga, och alla utläggningar om hårdare straff har tagits bort. I stället för att lagöverträdelse ska bestraffas "hårt och snabbt" skriver man nu att lagöverträdelse ska bestraffas "snabbt och konsekvent" samt att straffen "[...] skall stå i rimlig proportion till brottet och ge offren upprättelse för den skada som de lidit" (Sverigedemokraterna 2011, s. 38).

Ett annat auktoritärt kännetecken som är vanligt bland RHP-partier är att man försvarar de traditionella könsrollerna. Att Sverigedemokraterna från början hade en väldigt traditionell syn på familjen och könsrollerna är tydligt:

Genom en skattepolitik som tvingat ut kvinnorna i arbetslivet har barnen kommit i kläm. Många barn och ungdomar har förlorat fotfästet i tillvaron därför att de inte erhållit den trygghet och de traditionella normer som föräldrar och familjer i generation efter generation givit sina barn.

(Sverigedemokraterna 1989)

Samma år skriver man också: "Sverigedemokraterna anser att modern (eller annan vårdnadshavare) skall ha rätt till avlönat hemarbete på heltid under barnet tre första år" (Sverigedemokraterna 1989). Den här typen av uppdelningar mellan moderns respektive faderns roll i hemmet togs bort i nästa partiprogram. I stället började man alltmer använda det neutrala begreppet "föräldrarna" (Sverigedemokraterna 1994).

Ett genomgående tema, kopplat till könsroller och familjen, har varit att partiet värnar om kärnfamiljen och förhållandet mellan man och kvinna: "Sverigedemokraterna [...] menar att en graviditet skall vara resultatet av ett fast förhållande mellan en man och en kvinna" (Sverigedemokraterna 1989; Sverigedemokraterna 1994, s. 11). 1999 års partiprogram är första gången där man uttryckligen erkänner andra samlevnadsformer och sexuella läggningar, även om det fortfarande är tydligt att den heterosexuella kärnfamiljen är idealet:

En människa väljer inte sin sexuella läggning. Trakasserier mot sexuellt avvikande är kriminella handlingar och bör bestraffas. Utlopp för

sexuellt avvikande lust må äga rum under förutsättning att ingen blir lidande. Förhållandet av den homosexuella livsstilen inom t.ex. massmedia skapar osunda referensramar för unga människor som håller på att bygga upp sin vuxna identitet. Registrerat partnerskap för homosexuella skall inte tillåtas. [...] Homosexuella par och polygama familjer skall inte få adoptera barn.

(Sverigedemokraterna 1999)

Även i 2005 års principprogram är det uppenbart att partiet värnar om kärnfamiljen:

Förhållandet mellan man och kvinna, och deras barn, är den nödvändiga förutsättningen för harmoniska samhällsförhållanden. [...] Män och kvinnor kompletterar varandra, och därför är också alla barns rätt till en mor och en far av väsentlig betydelse.

(Sverigedemokraterna 2005, s. 8)

I 2011 års principprogram hävdar Sverigedemokraterna fortfarande att kärnfamiljen är den ideala samlevnadsformen och att "[...] alla barn bör ha rätt till både en mor och en far i sitt liv" (Sverigedemokraterna 2011, s. 24). De skriver dock: "Samtidigt är vi medvetna om att detta är en samlevnadsform som inte fungerar för alla och vill naturligtvis arbeta för ett fullgott samhällsstöd till alla samlevnadsformer där barn finns med i bilden" (Sverigedemokraterna 2011, s. 24). Partiet är dock fortsatt negativa till att samkönade par ska få adoptera (Sverigedemokraterna 2011, s. 25).

På det stora hela ser vi en nedgång i auktoritarismen med åren. Visserligen har synen på lag och ordning inte förändrats nämnvärt, men som vi har sett har det skett en tydlig nedtrappning vad gäller bestraffningsgraden. Partiet har gått från att vara för dödsstraff och möjligheten att kunna spärra in människor för resten av livet, till att i det senaste principprogrammet inte ha några krav på strängare straff över huvudet taget, bara att straffen ska stå i rimlig proportion till brottet. Även försvarandet av de traditionella könsrollerna var vanligare förut, framför allt i det första partiprogrammet. En sak som dock har varit relativt konstant är värmandet om

kärnfamiljen, även om partiet med åren har börjat erkänna andra samlevnadsformer och sexuella läggningar.

4.3 Populism

Ett tredje och sista utmärkande drag hos RHP-partier är populism, och även detta är ett återkommande inslag i Sverigedemokraternas parti-/principprogram. Som jag nämnde tidigare kännetecknas populismen bland annat av att man ställer folket mot eliten och kräver att folkviljan snarare än den korrupta, bristfälliga politiska elitens åsikter ska vara styrande. Att ställa folket mot eliten var vanligt förekommande i de tidiga sverigedemokratiska programmen, men har mattats av med åren. I 1989 års partiprogram skrev man exempelvis om översåtligt förmynderi och att "[...] de ledande klassernas förtryck svårt drabbade vårt folk [...]" (Sverigedemokraterna 1989). Man menar vidare att "Svenska folket skall inte behöva utsättas för politisk hjärntvätt eller ensidig propaganda" (Sverigedemokraterna 1989), och det blir tydligt att partiet ogillar etablissemangen i allmänhet och den politiska eliten i synnerhet:

Sedan slutet av sextioalet har nu ansvaret för vår nation legat i händerna på politiker som inte sett till svenska folkets bästa och önskemål i första hand. [...] Genom en process där "godkända" internationellt orienterade politiker tillsatts på ledande poster i samhället och med extremt likriktade massmedia, TV- och radiomonopol har en slags åsiktsdiktatur kunnat skapas. Odemokratiska element har kunnat kränka grupper eller individer som framfört vissa avvikande åsikter eller kritik mot den förda politiken.

(Sverigedemokraterna 1989)

I det närmaste identiska resonemang återkommer i både 1994 och 1999 års partiprogram (Sverigedemokraterna 1994, ss. 3, 13; Sverigedemokraterna 1999), och att ställa folket mot eliten är en fortsatt tydlig strategi: "Makthavarna ignorerar den folkliga opinionen [...]" (Sverigedemokraterna 1999). I 2005 och 2011 års

principprogram har dock partiet helt slutat med att gå till angrepp mot "etablissemangen" och att ställa folket mot eliten.

Som vi har sett har kritiken mot etablissemangen och kontrasterandet mellan folket och eliten trappats ned på senare år, men hyllandet av "folkviljan" och strävan efter ökad grad av direktdemokrati är däremot saker som har varit konstanta genom åren. I 1989 års partiprogram skriver man bland annat: "Den enskildes delaktighet i beslutsprocessen är väsentlig för ett rättvist och demokratiskt samhälle" (Sverigedemokraterna 1989). Partiet menar vidare att:

Folkets delaktighet i beslutsfattandet måste ökas genom en förbättrad när demokrati. Innan viktiga politiska beslut fattas bör de vara föremål för allsidig och öppen debatt. Då det gäller större förändringar av den politiska inriktningen bör folkomröstning kunna tillgripas för att utröna om beslutet är väl förankrat hos medborgarna. Sådana omröstningar kan ske såväl på riksplanet som kommunalt och lokalt och de kan vara både rådgivande och beslutande.

(Sverigedemokraterna 1989)

Partiet skriver på samma sätt i 1994 och 1999 års partiprogram. I dessa dokument framhäver man dessutom subsidiaritetsprincipen, det vill säga att "[...] beslut skall tas med en så folknära förankring som möjligt" (Sverigedemokraterna 1994, ss. 4-5; Sverigedemokraterna 1999). I partiprogrammet från 1999 är det extra tydligt att man står på folkets sida och hyllar folkviljan:

Många av vår nations problem bottnar i att allmänintresset ofta har fått stå tillbaka för starka och välorganiserade särintressen. Sverigedemokraterna vill på olika sätt stärka och göra sig till tolk för allmänintresset. Vi anser att allmänintresset måste vara vägledande vid de flesta politiska beslut.

(Sverigedemokraterna 1999)

Även i 2005 års principprogram är det tydligt att partiet prisar folkviljan och direktdemokratiska inslag:

Sverigedemokraterna förespråkar en klassisk demokratimodell, med inslag av brukar- och direktdemokrati [...]. All makt ska utgå från folket. Demokratins kärna är medborgarnas möjligheter att tillsammans påverka sin situation. [...] Sverigedemokraterna förordar en utökad användning av såväl beslutande som rådgivande folkomröstningar, även på lägre nivå än statlig.

(Sverigedemokraterna 2005, s. 9)

Liknande åsikter återkommer även i 2011 års principprogram: "Att all offentlig makt i Sverige skall utgå från folket är den mest centrala av Sverigedemokraternas principer" (Sverigedemokraterna 2011, s. 5). "Vi förordar också starkare inslag av direktdemokrati och ställer oss positiva till fler beslutande folkomröstningar på både lokal, regional och nationell nivå" (Sverigedemokraterna 2011, s. 6).

Sammantaget ser vi en viss nedgång i populismen med åren. Att kritisera etablissemangen och ställa folket mot eliten var vanligare förut, framför allt i de tre första programmen. I de två senaste principprogrammen har partiet helt slutat med detta. Partiets strävan efter ökad grad av direktdemokrati har dock inte förändrats nämnvärt, det har varit ett återkommande inslag i samtliga parti-/principprogram.

5 Slutsatser

I detta avslutande kapitel kommer jag att sammanfatta och diskutera de resultat jag har kommit fram till samt återknyta till teorin. Därutöver kommer mina frågeställningar att besvaras. Kapitlet avslutas med en diskussion kring fortsatt forskning och hur studien kan vidareutvecklas.

Syftet med studien var att se om Sverigedemokraterna numera uppvisar en lägre grad av radikal högerpopulism och om detta i så fall kan tänkas vara en förklaring till det ökade väljarstödet. Det finns nämligen forskning som säger att det finns ett samband mellan grad av radikalism/extremism och väljarstöd (se t.ex. Mudde 2007, s. 257).

Den samlade bedömningen av analysens olika delar säger att graden av radikal högerpopulism i sverigedemokratiska parti-/principprogram har blivit lägre med åren. Jag har visat att såväl den exkluderande nationalismen som auktoritarismen och populismen har försvagats med tiden. Samtidigt ska det sägas att vissa element inte har förändrats alls, i synnerhet välfärdchauvinismen och kravet på ökad grad av direktdemokrati. Det går också att urskilja vissa enstaka och tillfälliga upptrappningar av den radikala högerpopulismen, framför allt då man i 1994 års partiprogram skärpte kraven kring invandring och repatriering. I övrigt har dock den radikala högerpopulismen trappats ned på de flesta områden, bland annat när det kommer till etnicitetens betydelse, adoptions-restriktioner, skärpta straff, försvarandet av de traditionella könsrollerna samt kritiken mot etablissemangen. Sammantaget gör detta att jag nu kan besvara mina frågeställningar:

- Har graden av radikal högerpopulism i sverigedemokratiska parti-/principprogram förändrats över tid?

Svar: På det stora hela har graden av radikal högerpopulism i Sverigedemokraternas parti-/principprogram sjunkit med åren.

- Har graden av radikal högerpopulism samvarierat med partiets valresultat till riksdagen?

Svar: Som vi har sett har graden av radikal högerpopulism sjunkit med åren. Samtidigt har partiets stöd i riksdagsvalen ökat stadigt sedan starten 1988. I stora drag går det därmed att säga att det finns en samvariation: ju lägre grad av radikal högerpopulism, desto högre väljarstöd. Det ska påpekas att samvariationen grundar sig på generella mönster över tid, det är inte så att respektive parti-/principprogram har jämförts med något särskilt riksdagsval.

En förklaring till Sverigedemokraternas ökade väljarstöd på senare år skulle alltså kunna vara att partiet börjat uppvisa en allt lägre grad av radikal högerpopulism. Detta är i linje med det teoretiska ramverk som jag tidigare presenterat där grad av radikalism/extremism och valframgång kopplas samman. Det finns till exempel tydliga tecken på att Sverigedemokraterna har genomgått den ideologiska normaliseringsprocess som Loxbo (2015b, ss. 137-138) talar om, det vill säga att man förändrar sitt budskap till ett mindre radikalt sådant, i syfte att bli mer tilltalande för väljarna. På samma sätt menar Eatwell (2003, ss. 64-65) att en nedtonad ideologi med måttfulla förändringskrav är mer framgångsrik än en extremistisk sådan, vilket indikerar att Sverigedemokraternas ökade väljarstöd skulle kunna bero på att de har tonat ned sin ideologi och inte längre har lika radikala förändringskrav.

Många forskare är, som jag tidigare har nämnt, överens om att Sverigedemokraterna är ett utpräglat RHP-parti, och de är ett typexempel på ett RHP-parti som har gått från ett lågt väljarstöd till att på senare år nå relativt stora valframgångar. Sverigedemokraterna har därför utgjort ett lämpligt och relativt representativt fall, vilket gör att det finns anledning att tro att mitt resultat – att graden av radikal högerpopulism samvarierar med väljarstödet – till viss del är generaliserbart och går att applicera på andra RHP-partier. Samtidigt måste man vara försiktig med att generalisera i detta tidiga skede – som jag har nämnt tidigare består denna partifamilj av partier som skiljer sig åt i många hänseenden och som har varierande förflutna, vilket gör det svårt att inom ramen för denna begränsade studie kunna göra några mer omfattande generaliseringar. Det krävs således fortsatt forskning för att kunna stärka mitt resultat och dra mer allmängiltiga slutsatser. Just ett resonemang kring fortsatt forskning och vidareutveckling av min studie får avsluta denna uppsats.

5.1 Vidare forskning

Det ska sägas att detta är en begränsad och långt ifrån heltäckande studie, men förhoppningsvis kan den bidra med en liten pusselbit i arbetet med att förstå vad RHP-partiernas valframgångar beror på. Naturligtvis finns det sannolikt fler förklaringsfaktorer än enbart partiernas ideologi. Exempelvis skriver Mudde (2007, s. 259) att en nedtonad ideologi visserligen är till fördel om ett RHP-parti vill nå väljarframgångar, men han säger också att det inte är tillräckligt. Därför bör även andra faktorer tas i beaktande vid en eventuell vidareutveckling av studien. Som jag nämnde tidigare är det vanligt att dela upp förklaringsfaktorerna i tillgångs- respektive efterfrågansfaktorer, och denna studie har analyserat en tillgångsfaktor. Därför skulle det vara intressant att i kommande studier även analysera några efterfrågansfaktorer, det vill säga faktorer som har sin grund i omvärlden snarare än inom partiet.

Det är inte heller möjligt att inom ramen för denna begränsade studie avgöra om den identifierade samvariationen är ett kausalt samband som gäller för en större population. För att kunna dra mer generella slutsatser kring huruvida graden av radikal högerpopulism påverkar väljarstödet måste fler RHP-partier inkluderas, även sådana där väljarstödet har minskat, och gärna partier från flera olika länder. Om man vill få ännu större variation och ett ännu mer generaliserbart resultat kan det vara lämpligt att partierna som undersöks dessutom har varierande bakgrund, till exempel att man blandar partier med och utan högerextrema rötter.

Referenser

- Bengtsson, H. A. (2009a). Högerpopulismens kärna. I Bengtsson, H. A. (red.) *Högerpopulismen: en antologi om Sverigedemokraterna*. Stockholm: Premiss förlag, ss. 43-58.
- Bengtsson, H. A. (2009b). Inledning. I Bengtsson, H. A. (red.) *Högerpopulismen: en antologi om Sverigedemokraterna*. Stockholm: Premiss förlag, ss. 5-9.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2012a). Idé- och ideologianalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 139-175.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2012b). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 13-48.
- Eatwell, R. (2003). Ten theories of the extreme right. I Merkl, P. H. & Weinberg, L. (red.) *Right-wing extremism in the twenty-first century*. 2. uppl. London: Frank Cass Publishers, ss. 47-73.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4. uppl., Stockholm: Norstedts Juridik.
- Hainsworth, P. (2000). Introduction: the extreme right. I Hainsworth, P. (red.) *The politics of the extreme right: from the margins to the mainstream*. London: Pinter, ss. 1-17.
- Hellström, A. & Nilsson, T. (2010). We are the good guys: ideological positioning of the nationalist party Sverigedemokraterna in contemporary Swedish politics. *Ethnicities*, 10(1), ss. 55-76. DOI:10.1177/1468796809354214
- Ivarsflaten, E. (2006). Reputational shields: why most anti-immigrant parties failed in Western Europe, 1980-2005. Paper presenterad vid *Annual meeting of the American political science association*. Philadelphia, USA, 30 augusti – 3 september 2006.

- Jungar, A.-C. & Jupskås, A. R. (2014). Populist radical right parties in the Nordic region: a new and distinct party family?. *Scandinavian political studies*, 37(3), ss. 215-238. DOI:10.1111/1467-9477.12024
- Larsson, S. & Ekman, M. (2001). *Sverigedemokraterna: den nationella rörelsen*. Stockholm: Ordfront förlag.
- Loxbo, K. (2015a). Sverigedemokraterna: framgångsrikt enfrågefokus. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 117(2), ss. 169-187.
- Loxbo, K. (2015b). Utmaningen från radikala högerpopulistpartier. I Hagevi, M. (red.) *Partier och partisystem*. Lund: Studentlitteratur, ss. 133-147.
- Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rooduijn, M. (2015). The rise of the populist radical right in Western Europe. *European View*, 14(1), ss. 3-11. DOI:10.1007/s12290-015-0347-5
- Rydgren, J. (2004). Vad är radikal högerpopulism?. I Rydgren, J. & Widfeldt, A. (red.) *Från Le Pen till Pim Fortuyn: populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*. Malmö: Liber, ss. 18-27.
- Rydgren, J. (2005). *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Rydgren, J. (2008). Immigration sceptics, xenophobes or racists?: radical right-wing voting in six West European countries. *European journal of political research*, 47(6), ss. 737-765. DOI:10.1111/j.1475-6765.2008.00784.x
- Rydgren, J. (2018). The radical right: an introduction. I Rydgren, J. (red.) *The Oxford handbook of the radical right*. Oxford: Oxford University Press, ss. 1-14. DOI:10.1093/oxfordhb/9780190274559.013.1
- SCB (2018). *Från fem till åtta partier i riksdagen*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/val-och-partier/valresultat-over-tid/> [2018-05-14]
- Sverigedemokraterna (1989). *Partiprogram 1989: för Sveriges bästa*.
- Sverigedemokraterna (1994). *Sverigedemokraternas partiprogram*.
- Sverigedemokraterna (1999). *Partiprogram 1999*.
- Sverigedemokraterna (2005). *Sverigedemokraternas principprogram*.

Sverigedemokraterna (2011). *Sverigedemokraternas principprogram 2011*.

https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf

Sverigedemokraterna (2018). *Sverigedemokraternas valresultat*. <https://sd.se/valresultat/>
[2018-05-14]

Widfeldt, A. (2004). Introduktion: den radikala högerpopulismen – en etablerad politisk kraft. I Rydgren, J. & Widfeldt, A. (red.) *Från Le Pen till Pim Fortuyn: populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*. Malmö: Liber, ss. 9-17.

Widfeldt, A. (2015). *Extreme right parties in Scandinavia*. Abingdon: Routledge.

Widfeldt, A. (2018). The radical right in the Nordic countries. I Rydgren, J. (red.) *The Oxford handbook of the radical right*. Oxford: Oxford University Press, ss. 545-564.
DOI:10.1093/oxfordhb/9780190274559.013.27